

Ngā tohumate COVID-19: I muri i te whiwhi kano ārai mate Pfizer a tō tamaiti

Pērā i ngā rongoā katoa, ka puta pea i te kano ārai mate Pfizer he pānga kino ki ētahi tamariki. Koinei tonu te urupare a te tinana, ā, e whakaatu ana kei te mahi te kano ārai mate.

E kōrero ana tēnei pukaiti mō te kano ārai mate tamariki. Koinei anake te kano ārai mate KOWHEORI-19 kua whakaaetia mō ngā tamariki 5 ki te 11 tau, ā, he iti iho te potanga i te kano ārai mate 12+.

He mea tikanga hira te whiwhi kano ārai mate kia noho haumarua ngā tamariki, he rite ki te pani ārai hihira, te whakamau tātua waka rānei. He tiaki i ō tamariki mai i ngā mate nui me te ārai i te hōrapa o te mate ki roto i tō whānau me te hapori.

E rua ngā potanga kano ārai mate Pfizer me whiwhi te tamaiti hei tino ārai i te mate KOWHEORI-19. Ka tukuna ngā potanga e rua kia 8 wiki i waenganui. Ka taea te whakapoto te wā ki te 21 rā i te iti rawa mēnā e hiahiatia ana, hei tauira, mēnā kei te tīmata maimoatanga rongoā pēhi ārai mate nui tō tamaiti.

Kua whakamātautauria haumanutia te kano ārai mate Pfizer mō ngā tamariki 5 ki te 11 tau me ngā tamariki nō tēnei rōpū taipakeke, ā, me kī, ko ngā pānga kino i pūrongohia he māmā, kāore i roa, ā, he rite ki ngā pānga kino nō ētahi atu kano ārai mate noa.

Ngā pānga kino pea

Pērā i ngā rongoā katoa, ka pā mai pea ētahi pānga kino māmā ki tō tamaiti i te 1–2 rā i muri i te whiwhi i tana kano ārai mate Pfizer. He mea noa tēnei, ā, e whakaatu ana kei te ako tōna tinana ki te whawhai i te huaketo.

Kāore e tino roa te pānga mai o te nuinga o ngā pānga kino, ā, kāore he pānga o te nuinga ki ō mahi o ia rā. Mēnā kāore e pā mai he pānga kino ki tō tamaiti kei te pai tērā, kei te mahi tonu te kano ārai mate.

Ko ngā pānga nui e whākina mai ana ko te:

- mamae, pupuhi/whero rānei i te wāhi i weroa
- ngenge, te ruha rānei
- ānini o te māhunga
- mamae uaua, mamae hono hoki/rānei
- mātao/kirikā
- whakapairuaki

Mēnā ka pā mai te auhi ki tō tamaiti ka taea e koe te:

- whakamau papanga mātai, mākū hoki, tētahi pēke tio rānei ki te wāhi wero mō te wā iti
- whakarite ka whakatā ia, ā, kia nui te inu wai
- whāngai paracetamol i te tuatahi, te ibuprofen rānei mēnā ka pā tonu mai ngā tohumate
- rapu tohutohu mai i tō mātanga hauora mēnā kāore koe i te tino mōhio, mēnā rānei ka kino ake ngā tohumate o tō tamaiti, waea atu ki Healthline i **0800 358 5453**

Ngā pānga pāwera

Ka taea ngā pānga pāwera kino te pā mai engari he tino rerekē ēnei. Ka whakangungua ngā kaiwero o Aotearoa ki te whakahaere i ēnei. Me kōrero atu ki tō kaiwero mēnā ka māuiui tō tamaiti, kei te māharahara rānei koe, i te mea he tere te pā mai o ngā pānga pāwera kino i muri i te kano ārai mate. Koinei te take me tiro tiro tō tamaiti mō te 15 meneti i muri i te whiwhi kano ārai mate.

Haere kia tirohia e te rata

He kino ake pea ētahi pānga kino, engari he mokorea, pēnei i te mate pāwera tino kino, te kakā o te manawa rānei (Myocarditis me te pericarditis).

He tino rerekē te pā mai o te myocarditis me te pericarditis engari he pānga kino ēnei nō te kano ārai mate Pfizer. I ngā whakamātautau haumanu, kāore i kitea ēnei i roto i ngā tamariki 5 ki te 11 tau, engari he mea nui kia mōhio ki ngā tohumate mō ngā taipakeke katoa ka whiwhi kano ārai mate.

Mēnā ka pā mai ētahi o ēnei tohumate hou ki tō tamaiti, me rapu āwhina hauora koe, otirā mēnā kāore e kore atu ēnei tohumate:

- ka kikī, taumaha, auhi, mamae rānei tō uma, kakī rānei
- ka uaua te hēhē, te mapu hau rānei
- he takarangī, āmāimai, nihinihi rānei
- he kakapa, he tere, he pātuki rānei te manawa, kei te 'tīpokapoka' rānei te āhua.

Te pūrongo i ngā pānga

He mea nui kia pūrongohia e koe ngā pānga ki ō tamariki whai muri i te whiwhi kano ārai mate KOWHEORI-19 kia pai ai tā mātau whaiwhai i te haumarutanga o te kano ārai mate.

Ka taea e koe te pūrongo ngā pānga kino ki tō tamaiti i [report.vaccine.covid19.govt.nz](https://www.health.govt.nz/immunisation/report-vaccine-covid19), me kōrero rānei ki tō kaiwhakarato hauora mēnā ka hiahia koe ki te kōrero mō te pūrongo i ngā pānga kino. Ehara i te mea me mātua mōhio koe i ahu mai te pānga i te kano ārai mate hei tuku pūrongo.

Ka whiwhi anō pea koe i tētahi karere patowaea i muri i te whiwhi kano ārai KOWHEORI-19 a tō tamaiti e tono ana kia whakaotihia e koe he rangahau poto mō ngā pānga. Mā te whakauru mai ka āwhina koe i a mātau kia whiwhi mōhio mō te kano ārai mate i Aotearoa. Kei a koe te tikanga mēnā ka whakauru mai ki te rangahau, ā, ka āhei koe ki te wehe atu ahakoa te wā. He koreutu te whakautu i te patowaea. Ka kitea he mōhiohio atu anō i [Medsafe.govt.nz/COVID-safety-reporting/](https://www.medsafe.govt.nz/COVID-safety-reporting/)

Mēnā kāore koe i te tino mōhio mō ngā tohumate o tō tamaiti, waea atu ki Healthline i **0800 358 5453**.

Mēnā he māharahara tonu ōu mō te haumaruru o tō tamaiti, me waea atu ki **111**, ā, me mātua whakamōhio atu i whiwhi tō tamaiti i tētahi kano ārai mate KOWHEORI-19 kia tika ai tā rātau aromatawai i tōna tūāhua.

Ka tiaki te kano ārai mate i a tātau

Ka āwhina ngā kano ārai mate ki te tiaki i ngā tāngata nō ngā taipakeke katoa mai i ētahi o ngā mate maunoa maha, pērā i te mate karawaka, me te whurū. Me tiro mēnā kua whiwhi tō whānau i ngā kano ārai mate katoa mā te kōrero ki tō kaiwhakarato hauora.

Kāore he māharahara mō te wā ka whiwhi i ētahi atu kano ārai mate ehara i te KOWHEORI-19, pērā i te mate karawaka, mate repe pupuhi, rūpera; kāore koe e mate ki te hiki i ēnei kano ārai mate mō tētahi atu wā.

Haere ki [health.govt.nz/immunisation](https://www.health.govt.nz/immunisation) mō ētahi atu mōhiohio.

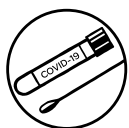
I muri i tō whiwhi kano ārai mate, he mea tonu kia:

Noho ki te kāinga mēnā kei te māuiui koe

Maremare, matihe rānei ki tō tuke

Mēnā he tohumate KOWHEORI-19 ōu, me whiwhi whakamātautau

Horoī, kia patuero rānei i ō ringa